

Zaak C-215/21

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

6 april 2021

Verwijzende rechter:

Juzgado de Primera Instancia n.º 2 de Las Palmas de Gran Canaria
(Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

12 maart 2021

Verzoekende partij:

Zulima

Verwerende partij:

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U.

[omissis]

BESCHIKKING

**PREJUDICIËLE VERWIJZING NAAR HET HOF VAN JUSTITIE VAN
DE EUROPESE UNIE**

[omissis] [Vermelding van de procedure, de verwijzende rechter en de partijen]

FEITEN

TEN EERSTE. - Mevrouw Zulima heeft bij de verwijzende rechter via de gewone procedure een vordering tot NIETIGVERKLARING VAN HAAR KREDIETOVEREENKOMST EN TOT SCHADEVERGOEDING ingesteld tegen de handelsvennootschap SERVICIOS PRESCRIPTOR Y MEDIOS DE PAGOS E.F.C. (voorheen EVOFINANCE E.F.C. S.A.U.), waarbij zij op basis van *artikel 2, onder b), van richtlijn 93/13/EEG van de Raad* aanvoert dat zij handelt voor doeleinden die buiten haar bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen en dat zij dus de hoedanigheid van consument bezit.

Met haar vordering verzoekt zij de verwijzende rechter om de doorlopende kredietovereenkomst die zij op 21 september 2016 heeft gesloten met de verwerende handelsvennootschap Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U. nietig te VERKLAREN wegens woekerpraktijken. Zij verzoekt tevens om de verwerende onderneming te VEROORDELEN tot vergoeding van het verschil tussen het daadwerkelijk geleende kapitaal en het werkelijk terugbetaalde bedrag [OR.2], dat het in het kader van die overeenkomst geleende kapitaal overschrijdt, met inbegrip van de vergoedende rente en de commissielonen, alsmede de verdere verschuldigde termijnen, vermeerderd met de wettelijke interest - dit alles vast te stellen met het oog op de uitvoering van het vonnis en de verwijzing in de kosten. Voorts verzoekt zij op grond van de Europese richtlijnen en de wetgeving tot omzetting daarvan om nietigverklaring van de algemene contractvoorwaarden betreffende het beding inzake de vergoedende rente wegens gebrek aan transparantie.

TEN TWEEDE. - [omissis] [aspecten van nationaal procesrecht]

[omissis] De verwerende partij heeft een verzoek tot beëindiging van de procedure ingediend omdat buiten het kader van de procedure aan de vorderingen van verzoekster is tegemoetgekomen overeenkomstig *artikel 22 van de Ley de Enjuiciamiento Civil* (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „LEC”). Daarbij voert zij aan dat zij de overeenkomst heeft beëindigd/opgezegd/ontbonden en wijst zij erop dat de klant geen verrichtingen kan doen met de kaart; zij voert eveneens aan dat het openstaande saldo van de rente en de commissielonen is komen te vervallen en wijst erop dat het door verzoekster te veel betaalde bedrag, te weten 326,04 EUR, zou worden terugbetaald; zij verzoekt overeenkomstig *artikel 22 LEC* tot slot om niet te worden verwezen in de proceskosten.

TEN DERDE. - Bij maatregel tot organisatie van de procesgang van 11 september 2020 en overeenkomstig *artikel 20, lid 3, LEC*, heeft de verwijzende rechter beslist om het verzoek tot beëindiging van de procedure toe te zenden aan verzoekster, dat erop was gebaseerd dat zij niet langer een rechtmatig belang had bij het verkrijgen van effectieve rechterlijke bescherming.

Verzoekster heeft een memorie ingediend waarin zij stelt dat er geen voldoening buiten rechte heeft plaatsgevonden, anders dan verweerster beweert. Samengevat voert zij aan dat zij, alvorens een vordering in te stellen, een aanmaning aan verweerster heeft gericht waarop deze heeft geantwoord dat zij niet aan de vorderingen tegemoet zou komen. Voorts stelt zij dat er niet echt sprake is van voldoening buiten rechte aangezien haar verzoek drie vorderingen omvatte: de nietigverklaring van de overeenkomst wegens woekerpraktijken, de terugbetaling van de onterecht geïnde bedragen en de betaling van de kosten.

Gelet op verzoeksters tegenstand heeft de verwijzende rechter overeenkomstig *artikel 22, lid 2, LEC* partijen bij maatregel van 25 september 2020 tot organisatie van de procesgang opgeroepen voor een hoorzitting, die gepland was voor 19 november 2020.

TEN VIERDE. - Voorafgaand aan de onderhavige prejudiciële verwijzing overeenkomstig *artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)* en artikel 4 bis van de Ley Orgánica del Poder Judicial (organieke wet op de rechterlijke macht) heeft de verwijzende rechter bij beschikking van 24 november 2020 besloten de betrokken partijen te horen, gelet op de gevolgen van het recht van de Europese Unie voor de procedure. Partijen is met name verzocht om een standpunt in te nemen over de uitlegging van *artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13*, gelezen in samenhang met *artikel 22 LEC*, betreffende de verwijzing in de kosten in gevallen waarin de procedure wordt beëindigd vanwege voldoening buiten rechte of omdat de procedure zonder voorwerp is geworden. De procesvertegenwoordiging van verzoekster heeft zich verzet tegen een prejudiciële verwijzing. De procesvertegenwoordiging van verweerster heeft ter zake geen standpunt ingenomen.

MOTIVERING

[OR.3] TEN EERSTE. - Voorwerp van het hoofdgeding

- 1 Met haar hoofdvordering vraagt verzoekster de verwijzende rechter om de doorlopende kredietovereenkomst die op 21 september 2016 tussen partijen is gesloten nietig te VERKLAREN op grond dat die in woekerrente voorziet. Verzoekster (de consument) stelt primair een op het Spaanse recht gebaseerde vordering tot nietigverklaring van de kredietovereenkomst wegens woekerrente in.
- 2 Tegelijkertijd vraagt verzoekster de verwijzende rechter overeenkomstig de Europese richtlijnen en de wetgeving tot omzetting daarvan om vast te stellen dat de algemene contractvoorwaarden (beding inzake de vergoedende rente) geen deel uitmaken van de overeenkomst en/of nietig zijn wegens gebrek aan informatie en transparantie.
- 3 [omissis] [herhaling dat verzoekster de hoedanigheid van consument bezit]
- 4 Verweerster heeft binnen de termijn om op het verzoekschrift te antwoorden een verweerschrift ingediend waarin zij stelt dat er overeenkomstig *artikel 22 LEC* voldoening buiten rechte is verkregen en dat maatregelen zijn genomen om aan de vorderingen van verzoekster tegemoet te komen. Verzoekster ontkent voldoening buiten rechte te hebben verkregen, en de verwijzende rechter heeft partijen opgeroepen tot de hoorzitting waarin de LEC voor dergelijke gevallen voorziet. Bij die gelegenheid hebben partijen hun respectieve argumenten aangevoerd.
- 5 Uit die argumenten en het in de procedure verstrekte bewijsmateriaal lijkt te kunnen worden afgeleid dat er daadwerkelijk sprake is van voldoening buiten rechte, aangezien verweerster ermee heeft ingestemd om de overeenkomst te ontbinden en de onterecht geïnde bedragen terug te betalen. Uit het dossier van de zaak blijkt dat verzoekster verweerster tevoren middels „burofax” had

aangemaand om de gesloten overeenkomst nietig te verklaren en de onterecht geïnde bedragen terug te betalen. Verweerster heeft op die verzoeken geantwoord dat zij niet zou stoppen met het toepassen van de vergoedende rente en dat zij de onterecht geïnde bedragen niet zou terugbetalen.

TEN TWEEDE. - Kwesties in het hoofdgeding

- 6 Voor het geval dat er sprake is van voldoening buiten rechte omdat aan alle verzoeken van de consument is tegemoetgekomen, is in *artikel 22 LEC* bepaald dat geen enkele partij in de kosten wordt verwezen.
- 7 Derhalve moet aan het Hof de prejudiciële vraag worden voorgelegd of de in *artikel 22 LEC* neergelegde nationale regeling volgens welke geen van de partijen in de kosten wordt verwezen in het geval van voldoening buiten rechte waarbij een consument betrokken is, een inbreuk vormt op *artikel 6, lid 1, gelezen in samenhang met artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13*, in een procedure waarin een consument vorderingen tot nietigverklaring van oneerlijke bedingen (en meer specifiek tot nietigheid van de vergoedende rente wegens gebrek aan transparantie) instelt, en of de voldoening buiten rechte in overeenstemming moet zijn met het beginsel dat de consument niet gebonden is door oneerlijke bedingen en het beginsel dat verkopers moeten worden ontmoedigd om dergelijke bedingen te gebruiken, en derhalve tot een verwijzing van de verkoper in de kosten moet leiden.
- 8 Er moet eveneens rekening mee worden gehouden dat in de regeling van de LEC niet is voorzien in de mogelijkheid voor de rechter om te beoordelen of er sprake is van eerdere aanmaningen of van **[OR.4]** kwade trouw van de verwerende verkoper als grond voor de verwijzing van de verkoper in de kosten in het geval van voldoening buiten rechte.

TEN DERDE. - Toepasselijke bepalingen van Unierecht

- 9 **Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten**

Artikel 6

„1. De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.”

Artikel 7

„1. De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om

een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers.”

10 Vierentwintigste overweging van richtlijn 93/13: „[...] de gerechtelijke en administratieve instanties van de lidstaten [moeten] over passende en doeltreffende middelen [...] beschikken om een eind te maken aan de toepassing van oneerlijke bedingen in overeenkomsten met consumenten”.

11 Arrest van het Hof van 21 december 2016 (zaak C-154/15)

„53. Volgens artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 bepalen de lidstaten dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden.

54. Deze bepaling moet worden beschouwd als een norm die gelijkwaardig is aan de nationale regels die in de interne rechtsorde als regels van openbare orde gelden (zie in die zin *arrest van 30 mei 2013, Asbeek Brusse en de Man Garabito, C- 488/11, EU:C:2013:341*, punt 44).”

„56. Gelet op de aard en het gewicht van het openbaar belang waarop de aan de consument – die zich tegenover de verkoper in een zwakke positie bevindt – verschaft bescherming berust, verplicht richtlijn 93/13 de lidstaten volgens artikel 7, lid 1, juncto de vierentwintigste overweging ervan, in doeltreffende en geschikte middelen te voorzien „om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers’ (*arrest van 30 april 2014, Kásler en Káslerné Rábai, C- 26/13, EU:C:2014:282*, punt 78).”

12 Arrest van het Hof (Derde kamer) van 5 december 2013 (zaak C-413/12)

„30. Bij gebreke van harmonisatie van de processuele middelen waarover consumentenorganisaties beschikken om in het belang van consumenten en concurrerende beroepsbeoefenaren een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen, is het een aangelegenheid van het interne recht van elke lidstaat om krachtens het beginsel van procedurele autonomie dergelijke [OR.5] regels vast te stellen, op voorwaarde evenwel dat die regels niet ongunstiger zijn dan die welke voor soortgelijke situaties naar nationaal recht gelden (gelijkwaardigheidsbeginsel), en zij de uitoefening van de door het Unierecht aan consumentenorganisaties verleende rechten niet in de praktijk onmogelijk of uiterst moeilijk maken (doeltreffendheidsbeginsel) (zie naar analogie *arresten van 14 maart 2013, Aziz, C- 415/11, punt 50, en 18 april 2013, Irimie, C- 565/11, punt 23 en aldaar aangehaalde rechtspraak*).”

13 Arrest van het Hof (Vierde kamer) van 16 juli 2020 in de gevoegde zaken C-224/19 en C-259/19

„96. [...] Niettemin moet uitspraak worden gedaan over de vraag of het in overeenstemming is met het doeltreffendheidsbeginsel dat de consument meer

proceskosten moet dragen naargelang hem grotere bedragen moeten worden terugbetaald, hoewel hij in het gelijk is gesteld wat betreft het oneerlijke karakter van het bestreden beding.”

„98. In casu verleent richtlijn 93/13 de consument het recht om zich tot een rechter te wenden om het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren. Indien de kostenverdeling in een dergelijke procedure enkel afhangt van de bedragen die onterecht werden betaald en waarvan terugbetaling wordt gelast, kan dit de consument, gezien de kosten van een vordering in rechte, ontmoedigen dat recht uit te oefenen (zie in die zin *arrest van 13 september 2018, Profi Credit Polska, C- 176/17, EU:C:2018:711*, punt 69).”

„99. [...] *artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13* en het doeltreffendheidsbeginsel [moeten] aldus [...] worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regeling waarbij een deel van de proceskosten voor rekening van de consument kan komen, en dit naargelang van de hoogte van de onterecht betaalde bedragen die hem wegens de nietigverklaring van een oneerlijk contractueel beding moeten worden terugbetaald, aangezien die regeling een aanzienlijk obstakel vormt dat consumenten kan ontmoedigen het hun door richtlijn 93/13 verleende recht op een effectieve rechterlijke toetsing van het potentieel oneerlijke karakter van contractuele bedingen uit te oefenen.”

TEN VIERDE. - Op het hoofdgeding toepasselijke bepalingen van nationaal recht

14 Artikel 22 van de Ley de Enjuiciamiento Civil

Artikel 22. Beëindiging van de procedure wegens voldoening buiten rechte of omdat de procedure zonder voorwerp is geworden

1. Indien het rechtmatige belang bij het verkrijgen van de gevraagde rechterlijke bescherming wegens omstandigheden die na indiening van het verzoek of de reconventionele vordering zijn gerezen, ophoudt te bestaan, omdat buiten het kader van de procedure is tegemoetgekomen aan de vorderingen van de verzoekende partij en, in voorkomend geval, van de verwerende partij in reconventie of om enige andere reden, wordt dat vermeld en gelast de griffier, mits de partijen daarin toestemmen, de beëindiging van de procedure, zonder dat een van de partijen in de kosten wordt verwezen.

2. Indien een van de partijen betoogt nog steeds een rechtmatig belang te hebben omdat, om de redenen die zij opgeeft, niet buiten het kader van de procedure aan haar vorderingen is tegemoetgekomen, dan wel op andere gronden, roept de griffier de partijen binnen een termijn van tien dagen op voor een hoorzitting voor de rechter waarop uitsluitend deze kwestie wordt behandeld.

[OR.6] Na de hoorzitting beslist de rechter binnen tien dagen bij beschikking of de procedure al dan niet moet worden voortgezet, waarbij de kosten voor die werkzaamheden worden gedragen door de partij van wie de vordering wordt afgewezen.

3. Tegen een beschikking waarbij de voortzetting van de procedure wordt gelast, kan geen hoger beroep worden ingesteld. Tegen een beschikking waarbij tot beëindiging van de procedure wordt beslist, kan wél hoger beroep worden ingesteld.

15 Artikel 394 van de Ley de Enjuiciamiento Civil

1. In declaratoire procedures worden de kosten van de eerste aanleg opgelegd aan de partij die met betrekking tot al haar vorderingen in het ongelijk is gesteld, tenzij de rechter van oordeel is, en naar behoren motiveert, dat in de zaak ernstige feitelijke of rechtsvragen zijn gerezen.

TEN VIJFDE. - Problemen in verband met de uitlegging van het nationale recht en de verenigbaarheid daarvan met het Unierecht die relevant zijn voor het wijzen van het vonnis in het hoofdgeding. Prejudiciële verwijzing

- 16 Er moet worden bepaald of het nationale procesrechtelijke voorschrift volgens hetwelk geen van de partijen in de kosten wordt verwezen in geval van voldoening buiten rechte, verenigbaar is met het doeltreffendheidsbeginsel. Er moet met andere woorden worden uitgemaakt of dit voorschrift op zichzelf het voor de consument niet onmogelijk of uiterst moeilijk maakt om zijn rechten uit hoofde van het Europese recht uit te oefenen, aangezien de beperking die op grond van deze bepaling wordt opgelegd aan de consument, wiens recht is erkend, inhoudt dat hij opdraait voor de kosten van een geding dat is veroorzaakt door een onrechtmatige gedraging van de verkoper. Dat geldt vooral in gevallen zoals het onderhavige, waarin de consument de verkoper eerder al heeft aangemaand, zonder succes, waardoor eerstgenoemde zijn eigen proceskosten moet dragen, hetgeen onredelijk lijkt.
- 17 Richtlijn 93/13 verleent de consument het recht om zich tot een rechter te wenden om het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren. Indien de kostenverdeling in een dergelijke procedure afhankelijk wordt gesteld van de procedurele houding van de verwerende partij, los van eventuele eerdere aanmaningen door de consument waarop niet is ingegaan, kan dit de consument, gezien de kosten van een vordering in rechte, ontmoedigen dat recht uit te oefenen (zie in die zin *arrest van 13 september 2018, Profi Credit Polska, C- 176/17, EU:C:2018:711*, punt 69).
- 18 Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat de verdeling van de kosten van een gerechtelijke procedure bij de nationale rechterlijke instanties – waarbij de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid in acht moeten worden genomen – onder de procesautonomie van de lidstaten valt.

Derhalve moet uitspraak worden gedaan over de vraag of het verenigbaar is met het doeltreffendheidsbeginsel dat de consument in het geval van voldoening buiten rechte de proceskosten moet dragen, zoals geregeld bij *artikel 22 LEC*, in het bijzonder in gevallen waarin de verkoper geen gevolg heeft gegeven aan eerdere aanmaningen, waardoor de consument zich wel genoodzaakt ziet de zaak bij de rechter aanhangig te maken, met alle kosten die daaraan verbonden zijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat wanneer de rechter vaststelt dat er sprake is van voldoening buiten rechte, de vorderingen van de consument in wezen in hun geheel worden toegewezen wegens het oneerlijke karakter van het door de verkoper gehanteerde oneerlijke beding. **[OR.7]**

- 19 Dat betekent dat voor het geval van voldoening buiten rechte of van het zonder voorwerp worden van de procedure in de zin van artikel 22 LEC, waarin na de in dat artikel bedoelde hoorzitting daadwerkelijk wordt vastgesteld dat aan de vorderingen van de consument is tegemoetgekomen doordat de verkoper de nietigheid van het bestreden beding heeft erkend, in de procesregels is bepaald dat niemand in de kosten wordt verwezen, wat impliceert dat de consument de proceskosten heeft moeten dragen. Moeten de proceskosten in een dergelijke situatie, om de consument niet te ontmoedigen zijn rechten uit te oefenen, aan deze laatste worden vergoed, zulks in strijd met artikel 22 LEC, voor zover daarin is bepaald dat er bij voldoening buiten rechte aan geen van de partijen kosten worden aangerekend – zelfs indien is vastgesteld dat de verkoper te kwader trouw is, gelet op eerdere aanmaningen door de consument –, en moet de verwerende financiële instelling hoe dan ook in de gerechtskosten worden verwezen?
- 20 De vraag is in wezen of *artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13* – gelet op het beginsel dat oneerlijke bedingen de consument niet binden en het beginsel dat verkopers moeten worden ontmoedigd dergelijke bedingen te gebruiken, zoals die in richtlijn 93/13 zijn neergelegd – aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regeling volgens welke de consument bij voldoening buiten rechte voor de proceskosten opdraait wanneer de verkoper de nietigheid van een contractueel beding wegens het oneerlijke karakter ervan erkent. Uit het onderhavige geval blijkt immers dat de toepassing van *artikel 22 LEC* tot gevolg kan hebben dat de verkoper niet wordt veroordeeld tot betaling van alle kosten ofschoon hij de nietigheid van een oneerlijk contractueel beding volledig heeft erkend en de vordering van de consument tot nietigverklaring van dat beding in wezen volledig wordt toegewezen. Bovendien is er bewijs dat de consument voordien aanmaningen in dezelfde zin aan de verkoper heeft gericht, waaraan deze echter geen gevolg heeft gegeven, zodat de consument zich wel genoopt zag de zaak aanhangig te maken bij de rechter, zonder dat in geval van voldoening buiten rechte zijn recht op vergoeding van de kosten vervolgens wordt erkend.
- 21 Tot slot lijkt het erop dat de in artikel 22 LEC opgenomen kostenregeling, zoals die in de nationale rechtspraak wordt uitgelegd en bij gebreke van de mogelijkheid om rekening te houden met bijzondere omstandigheden die de verwijzing van de verwerende partij in de kosten kunnen rechtvaardigen, de consument kan

ontmoedigen om een vordering tot nietigverklaring in te stellen indien hij de gerechtskosten moet dragen naargelang van de houding van de verkoper, indien die ervoor kiest om buiten het kader van de procedure tegemoet te komen aan de vorderingen van de consument.

Gelet op het voorgaande,

[omissis]

BESLIS IK HIERBIJ

de procedure in dit cruciale stadium voor de beslechting van het geding te schorsen en het Hof te verzoeken om een beslissing over de volgende

PREJUDICIËLE VRAAG:

Voor het geval dat buiten het kader van de gerechtelijke procedure wordt tegemoetgekomen aan vorderingen die consumenten met betrekking tot oneerlijke bedingen instellen op grond van richtlijn 93/13/EEG, schrijft *artikel 22 van de Ley de Enjuiciamiento Civil* voor dat de consument de proceskosten draagt, zonder dat rekening wordt gehouden met de eerdere houding van de verkoper, die geen gevolg heeft gegeven aan voorafgaande aanmaningen. Vormt deze Spaanse procesregel een aanzienlijk obstakel dat consumenten kan ontmoedigen hun recht uit te oefenen op een effectieve rechterlijke toetsing van het potentieel oneerlijke karakter van contractuele bedingen [OR.8] en dat indruist tegen het doeltreffendheidsbeginsel en tegen *artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13?*

[omissis] [procedurele slotformules]